

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 27 december 2012

MEDITATIE

De Eerstgeboren Zoon van Maria

De gehele wereld vierde weer kerstfeest, maar waar zal het in waarheid Christus feest mogen zijn? Dat was het in die beestenstal van Bethlehem in het hart van Maria en Jozef door het zaligmakende geloof. Waarmee zij de Eniggeboren Zoon van de Vader als de Eerstgeboren zoon van Maria mochten ontvangen.

Waar deze onbevattelijke genadegift van de Vader door de Heiligen Geest de eerste plaats ontvangt in het hart van de zondaar. Daar moet en mag de mond van de zondaar de veelvoudige lof van Die koning vertellen. Mijn ziel maakt groot de HEERE. En mijn geest verheugt zich in God mijn Zaligmaker. Wat een roem zal er hier in beginsel en straks eeuwig uit de mond van al die gezaligden gehoord worden, omdat Hij het gedaan heeft en niet wij! Laten wij horen wat het betekent: haar Eerstgeboren Zoon. Voor de

En zij baarde haar eerstgeboren Zoon, en wond Hem in doeken, en legde Hem neder in de kribbe, omdat voor henlieden geen plaats was in de herberg.

Lukas 2:7

rechte zin en de betekenis moeten wij terug naar het eerste bijbelboek Genesis. De geschiedenis van Jakob en Ezau is ons niet onbekend. In Genesis 26:31 lezen we dat Jakob aan Ezau vraagt: Verkoop mij op dezen dag uw eerstgeboorte. Wij gaan eraan voorbij waarom dat Jakob dit begeerde. Maar wat dit eerstgeboorterecht betekent. Het recht van de eerstgeboorte, bestond in de eer en heerschappij over zijn broeders. In een dubbeldeel van de goederen. In het recht van het priesterschap na het overlijden van de huisvader, inzonderheid na het doden van de eerstgeborenen in Egypte, totdat het priesterschap op de stam van Levi gekomen is.

Ezau verachtte zijn eerstgeboorterecht omdat de wereld en zijn buik daarin te verzadigen hem veel begerlijker scheen. Van welk een groot belang dat dit recht van de hemel geschonken, blijkt uit de herhaling van dat recht wat de HEERE door de dienst van Mozes bekend maakte. Als onder Israël van de instelling van het huwelijk werd afgeweken en een man tegen de scheppingordinantie twee vrouwen nam. Dan werden er twee soorten kinderen geboren. De HEERE noemt ze zoals dat in de praktijk functioneerde de zoon van de gehate en de beminde. Hoor wat de HEERE zegt: Maar de eerstgeborene, de zoon

der gehate, zal hij kennen, gevende hem een dubbele portie van alles, dat bij hem zal worden gevonden; want hij is het beginsel zijner kracht, het recht der eerstgeboorte is zijne. (Deut. 21: 17) Hier is de Eerstgeboren Zoon van Maria! Hij is tevens de Eniggeboren Zoon van de Vader. Hij wilde geboren worden uit deze arme nazaat van het eens zo heerlijk Koningshuis van David. Daarmee de broeders in alles gelijk geworden, uitgenomen de zonde. Zo daalde Hij vrijwillig af in de diepste diepten van Adams gevallen nakomelingen. Hij was van eeuwigheid de Eerste, Die in het Verbond der genade beloofde de bloedprijs tot de verlossing van Gods uitverkoren eerstelingen te betalen. Daarom is Hij het Lam dat geslacht is van voor de grondlegging der wereld.

Direct na de zondeval heeft de Vader Hem beloofd, als de uitverkoren Knecht van de Vader die alle gerechtigheid zou vervullen. Dat is door Hem volmaakt geschiedt op Golgotha en in Zijn gehele lijdensweg. Daarmee heeft Hij het recht als het Hoofd van Zijn broeders uit genade verdiend. Daarom kan Hij als de Erfgenaam van alle, de zaligheid van Zijn rampzalige onderdanen eisen. Eis van Mij zo heeft de Vader Hem beloofd. En Ik zal u geven de einde der aarde tot Uw bezitting en de volkeren tot Uw heerschappij. Daartoe is Hij verhoogd en draagt een Naam boven alle Naam opdat in de Naam van Jezus alle knie zich voor Hem zou buigen. Is dat onverbreekbare hart van u/jou al gebogen door Hem en voor Hem? Daartoe leeft Hij tot de vergadering van die eerstgeborenen van de Vader. Hij heeft ze niet alleen gekocht, Hij zal ze ook vergaderen. Daar heeft David in geloofsverwondering ziende op Hem van gezongen. Ook zal Ik Hem ten eerstgeboren Zoon stellen, ten hoogste over de koningen der aarde. Als de engelen Gods Hem aanbidden hoeveel te meer zouden wij als ingewonnen en overwonnen vijanden Hem moeten verhogen? Daarom komen al Gods kinderen door Hem en niemand anders tot die

Inhoud

- 1 De Eerstgeboren Zoon van Maria
- 2 Ziekten in de Bijbel: Preventieve zorg
- 3 Een psalm, een lied: Psalm 150 (51)
- 4 Werken voor de kerk (5)
- 5 Even maar...
- 6 Kerkelijk jaaroverzicht 2012
- 9 Boekennieuws
- 9 Kerknieuws
- 9 Berichten
- 10 Kerkdiensten

onbevleete en onverwelkelijke erfenis in Hem. Hoor toch, waartoe Koning Jezus alle dingen bestuurt en regeert naar 's Vaders welbehagen. Tot de algemene vergadering en de Gemeente der eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn, en tot God, de Rechter over allen, en de geesten der volmaakten rechtvaardigen (Hebr. 12:23). Daar gaat het naar toe wat van ouds van Hem voorzeggd is, werd vervuld en zal nog vervuld worden. En wat van eeuwigheid van de Vader in Hem gekend is zal dat eerstgeboorterecht niet ontlopen. Ezau was de eerste bij zijn geboorte. Maar van Jakob heeft de HEERE gezegd, en de meerdere zal de mindere dienen. Jakob heb Ik lief gehad en Ezau gehaat. Heb ik Hem als de Eerste leren kennen? Want wij zoeken en vragen van nature

niet naar God. Maar Hij is de Eerste maar ook de Laatste in 't leven van 's Vaders eerstgeborenen. Omdat Hij de Eerstgeborene onder vele broeders is Hij Alles! Daarom zal en kan Gods Geest niet rusten voordat Hij Alles is en in Allen zal zijn. De grootste les die de HEERE daartoe Zijn kinderen op de leerschool van Zijn genade leert is deze. Om de ontdekkende bediening van Zijn Geest te smeken opdat Hij de Eerste zal zijn en worden. Kent U, deze profijtelijke les? Zo wil Hij Zichzelf ongevraagd, ongedacht en onverwacht verheerlijken in de harten van des Konings vijanden. Zet U daarom getrouw onder het Woord van Deze Koning.

Leusden,

ds. J.W. Verweij

in de huizen verzamelen om niet gedood te worden door de hagelstenen van de zevende plaag (Ex. 9:19). Opmerkelijk is het vers wat erop volgt: 'Wie onder Farao's knechten des HEEREN woord vreesde, die deed zijn knechten en zijn vee in de huizen vlieden'. Het nemen van voorzorgsmaatregelen kan dus naar de wil van God zijn, zelfs wanneer sprake is van een welverdiend oordeel.

Koning Salomo heeft hierover een wijze spreuk geschreven: 'Een kloekzinnig mens ziet het kwaad en verbergt zich, maar de slechten gaan henen door en worden gestraft' (Spr.22:3, 27:12). De kanttekenaren verduidelijken deze tekst door ook het kwaad erbij te betrekken dat er nog niet is: 'een voorzichtig man ziet het kwaad dat *schijnt* over de mensen te zullen vallen en *voorziet zich daartegen om het te ontgaan*'.

Een toch wel verrassend voorbeeld vinden we bij de omwandeling van de Heere Jezus op de aarde. Tijdens het preken wilde Jezus dat er een boot in Zijn buurt zou blijven waarvan Hij gebruik kon maken als de schare Hem zou verdringen (Mark. 3:9).

ZIEKTEN IN DE BIJBEL

1

Preventieve zorg

"En zeide: Is het, dat gij met ernst naar de stem des HEEREN uw Gods horen zult, en doen, wat recht is in Zijn ogen, en uw oren neigt tot Zijn geboden, en houdt al Zijn inzettingen, zo zal Ik geen van de krankheden op u leggen, die Ik op Egypteland gelegd heb; want Ik ben de HEERE, uw Heelmeester' (Ex. 15:26)

Gods leiding gaat over heel ons leven. Bij voorspoed moeten we Gods trouwe zorg opmerken. Dat doen we helaas veel te weinig. Bij verdrukking en ziekte moeten we ook de leiding van de Heere zien. En ook daar hebben we meestal te weinig oog voor.

Een bijzonder aspect binnen de regering van God over ons leven is dat wij rentmeester zijn. Dit betekent dat we een verantwoordelijkheid hebben ten opzichte van de Heere, onze medemens en onszelf. In het persoonlijk leven kan er wel eens een spanningsveld ervaren worden tussen de regering van God en onze verantwoordelijkheid. Hoe verhouden deze zich tot elkaar? Lopen we door het maken van een bepaalde keuze niet vooruit op het voorzienig beleid van de Heere? Mogen we middelen gebruiken om ziekten te voorkomen? Hoe gaan we om met de mogelijkheden tot preventieve zorg?

Als onheil dreigt

Het moet ons wel opvallen dat we in de Bijbel op een vrij breed terrein adviezen vinden om naderend onheil te ontgaan. Om te voorkomen dat iemand van een plat dak zou vallen, moest de Israëliet een leuning op het dak maken (Deut. 22:8). Om het oordeel van de hongersnood te ontgaan, sloeg Jozef het koren op in schuren (Gen. 41:48-56). En de Egyptenaren moesten alle mensen en al het vee

Gezondheid in de Bijbel

We weten dat de Heere ongehoorzaamheid kan straffen met ziekte (o.a. Deut.28). Wonderlijk is dat we óók het omgekeerde in de Schrift lezen. Hoewel het geen algemeen toepasbare regel is, vinden we in de Bijbel de gedachte uitgewerkt dat de vreze des Heeren onze gezondheid ten goede komt. Mozes mag de Israëlieten voorhouden dat zij door het houden van Gods inzettingen en rechten niet de ernstige ziekten van de Egyptenaren zullen krijgen (Ex. 15:26) maar zul-

Wij zijn rentmeester over ons leven. Dit betekent dat we een verantwoordelijkheid hebben ten opzichte van de Heere, onze medemens en onszelf.

Psalm 150

len leven (Lev. 18:5). Hoe komt dit? Dat mogen we bij beide teksten erna lezen: 'Ik ben de HEERE'. Koning Salomo heeft een aantal fraaie spreuken gemaakt waarin we lezen dat de Heere langheid van dagen en jaren van leven belooft aan hen die Zijn Wet niet vergeten (Spr. 3:1,2) en dat de vreze des Heeren de strikken van de dood doet ontwijken (Spr. 14:27).

De wijze koning wijst op nóg een aspect van Gods gebod: 'Vrees den HEERE en wijk van het kwade. Het zal medicijn voor uw navel zijn, en een bevochtiging voor uw beenderen' (Spr. 3:7b, 8). We mogen wel zeggen: de vreze des Heeren heeft een heilzame uitwerking, óók voor het lichaam!

Reinigingswetten

In het Oude Testament lezen we over de reinigingswetten. Bij een ziekte als melaatsheid zijn deze zeer nauwkeurig omschreven. Allereerst moeten we natuurlijk letten op de godsdienstige betekenis. De reinigingswetten wijzen heel nadrukkelijk op het zich onthouden van alle onreinheid en de noodzaak van een heilig leven. Verder hebben de reinigingswetten ook *hygiënische* waarde. De Israëliet moest zich grondig wassen na bijvoorbeeld geslachtsgemeenschap, na aanraking van iemand met een geslachtsziekte, of na aanraking van een dode. Een vat met voedsel waarin een dood dier was gevallen, moest gebroken worden. Dus... zonder ooit van een bacterie, een parasiet of een virus gehoord te hebben, voorkwam het volk Israël voortdurend verspreiding van infecties. Wat mogen we hierin Gods bijzondere en trouwe zorg over Zijn volk opmerken!

Hygiëne

Had men in de Middeleeuwen maar meer oog had gehad voor de joodse reinigingswetten. De sterfte door besmettelijke ziekten was vast een stuk minder geweest. In onze tijd is de gemiddelde levensverwachting vooral gestegen door de verbeterde levensomstandigheden met als gevolg een betere hygiëne. Hierbij kunnen we denken aan aanleg van drinkwaterleidingen, douches en toiletten in onze huizen. Was het houden van de reinigingswetten in de hete woestijn tussen Egypte en Kanaän belangrijk, ook nu blijft hygiëne noodzakelijk om infectieziekten te voorkomen.

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel, H.J. Agteresch

'Alles wat adem heeft, love den HEERE. Halleluja'

Psalm 150:6

Deze Psalm is het sluitstuk van een hele reeks liederen. Daarin kwamen klachten en jubeltonen voor. We hebben dit in de bijbelstudie van het achterliggende jaar enigszins kunnen volgen.

Deze laatste Psalm is geen onbekende. Vaak worden de instrumenten aangehaald waarmee God geëerd kan worden. Ook wordt dit lied wel als argument gebruikt om Gods lof in de hedendaagse eredienst te verkondigen door meerdere instrumenten. Calvijn benadrukt echter dat het in deze Psalm gaat om instrumenten uit de ceremoniële eredienst. De instrumenten die worden genoemd, kunnen dus niet gebruikt worden als argument voor onze tijd en eredienst.

Dit wil niet zeggen dat deze Psalm alle zeggingskracht heeft verloren. Het tegendeel is waar. Het heeft juist een bijzondere profetie voor de toekomst. Zo moeten deze woorden worden gelezen. Het begin is treffend: 'Looft God in Zijn heiligdom'. Een oppervlakkige verklaring zou kunnen zijn dat de Heere gediend moet worden in Zijn tempel of tabernakel. De kanttekeningen wijzen echter verder. Het gaat hier over het heiligdom van de *hemel*. Het loflied gaat ten diepste over de lofzang die gezongen wordt en zal worden gezongen in de woonplaats van God. God zal in de hemel alle eer ontvangen. Dat is het uitzien van de dichter. De kanttekening wijst er ook op dat deze lofzang nader wordt verklaard in Openbaring 5:13, waar we lezen: 'En alle schepsel dat in den hemel is, en op de aarde, en onder de aarde, en die in de zee zijn, en alles wat in dezelve is, hoorde ik zeggen: Hem Die op den troon zit, en het Lam zij de dankzegging en de eer en de heerlijkheid en de kracht in alle eeuwigheid'.

De lofzang in deze Psalm gaat dus over de toekomst. De vraag is welke toekomst dit voor ons persoonlijk is. Dan moet het ons hier in de tijd al gaan over de eer des Heeren. Als dit door genade mag wegen, zal het ook onze toekomst zijn om de lof des Heeren te vermelden in de eeuwig heerlijkheid.

De slotwoorden van Calvijn in zijn verklaring op de Psalmen zijn opmerkelijk: 'En inderdaad zijn wij door deze profetie samengevoegd met de Joden in eenzelfde harmonie, opdat God onder ons geëerd worde met gedurige offeranden des lofs, totdat wij verenigd met de uitverkoren engelen in het hemels koninkrijk het eeuwig Halleluja zullen zingen'.

Poortugaal, ds. C. Neele

'Het is mooi een stukje mee op te lopen met onze studerende jongeren en een steentje te mogen bijdragen aan hun vorming'. De mentoren P.C. Kok en P.M. Murre van de studentenkring Rotterdam zijn positief gestemd over 'hun' studenten. 'We hebben vaak goede bijeenkomsten, waarin over de meest wezenlijke zaken wordt gesproken.'

De studentenkringen, die onder de Werkgroep voor studenten van het Deputaatschap kerk, gezin, jeugd en onderwijs vallen, bestaan al tientallen jaren. Zowel Kok, docent economie en godsdienst aan het Hoornbeeck College te Rotterdam, als Murre, manager lerarenopleiding voortgezet onderwijs aan Driestar Hogeschool te Gouda, kennen ze vanuit de tijd dat ze zelf nog student waren en denken er met waardering aan terug. Murre: 'Ik kan me nog goed herinneren dat we grote delen uit de Redelijke Godsdienst van Brakel met elkaar hebben doorgenomen. Dat was heel waardevol.'

Het werk van de kringen is er onder meer op gericht om studenten een thuishaven te bieden en hen wat extra bagage mee te geven. Kok: 'Dat is nodig, want er komt veel op hen af. Daarnaast is het goed om gelijkgezinde studenten te ontmoeten'. Volgens Murre hebben alle studenten hun vragen. 'Zeker als student in een grote stad komen die vragen indringend op je af. Juist dan is het zo belangrijk om er als kerk te zijn en op kringavonden dieper op die vragen in te gaan. Daarin vullen we het jeugdwerk aan; op de jeugdvereniging houdt men zich met andere vragen bezig'.

Op de Rotterdamse studentenkring worden ieder jaar twee thema's behandeld. Momenteel staat het thema "Apologetiek als antwoord op de vragen van de tijd" centraal. Kok: 'De thema's worden door de studenten zelf aangedragen via de themacommissie. Ook de uitwerking ervan ligt bijna geheel op hun bordje. Zo zoeken zij er zelf bijvoorbeeld sprekers bij. Uiteraard vindt daarbij overleg met ons plaats. Dat verloopt altijd in goede harmonie. Omdat we een kring

zijn die uitgaat van de Gereformeerde Gemeenten, zijn de sprekers hoofdzakelijk uit het eigen kerkverband afkomstig. Soms wijken we daar vanaf en nodigen we sprekers uit die deskundig zijn op een bijzonder terrein. Zo heeft het Tweede Kamerlid mr. C.G. van der Staaij eens een keer een lezing gehouden'.

Waardering hebben beide mentoren voor de predikanten die zich voor dit werk geven. Volgens hen geeft de aanwezigheid van een predikant en het feit dat hij een lezing verzorgt meerwaarde aan de avonden. Die waardering is er ook bij de studenten. Kok: 'De spontane gesprekken die daarbij ontstaan, zijn vormend en geven de studenten binding aan de gemeenten'. De taak van de mentoren is volgens Murre vooral coachend. 'Eens werd ons de vraag voorgelegd of we prof. dr. W.J. Ouweneel mochten uitnodigen. Toen we de overwegingen daarbij hoorden, hebben we gezegd: 'Oké, maar dan nodigen we ook ds. C. Harinck uit'. Op die manier gaven we ze ruimte, en tegelijk boden we een kader. En dat begrepen ze. Uiteindelijk help je de studenten niet als je de ruimte niet afbakt. Het gaat erom dat er een Bijbels onderbouwd standpunt wordt weergegeven'.

Het aantal studenten op de kringavonden bedraagt gemiddeld zo'n vijftig. Murre: 'Een groot deel van hen studeert aan de Erasmus Universiteit; anderen volgen een HBO-opleiding. Op de kringavonden zijn zowel thuiswonende studenten als studenten die in Rotterdam en omgeving op kamers zitten aanwezig'.

De vergaderingen worden als regel in het kerkgebouw aan de Boezemsingel gehouden. Na de gebruikelijke opening door een van de mentoren, wordt er een inleiding gehouden. Na een uitgebreide pauze wordt er dieper op het onderwerp ingegaan.

Tijdens de kringavonden wordt er ook gecollecteerd. Murre: 'In overleg met de studenten hebben we besloten twee kinderen te adopteren via Woord en Daad en daarvoor te collecteren. Daarnaast gaat een deel van de collecteopbrengst naar de stichting Ont-

In het kerkelijke leven valt de nadruk doorgaans op de predikant en de kerkenraad. Naar buiten toe vormen zij veelal het gezicht van de kerkelijke gemeente. Er zijn ook anderen die belangrijk werk doen in het gemeente-zijn. In enkele afleveringen staan we daarbij stil. Deze week het laatste artikel: **De mentor van de studentenkring**

moeting, die in Rotterdam goed werk onder dak- en thuislozen verricht'.

Een van de hoogtepunten in de afgelopen maanden was de aanwezigheid van de Nigeriaanse zendingspredikant ds. J.A. Ebeke. Murre: 'Omdat we ook andere studentenkringen hadden uitgenodigd, zijn we die avond uitgeweken naar de Moriakerk in Capelle aan den IJssel-West. Ds. Ebeke heeft daar een lezing gehouden over het leven als christen in Nigeria. Dat was echt de moeite waard'.

Naast de kringavonden, die om de twee weken worden gehouden, worden er ook andere activiteiten georganiseerd. Soms wordt er een strandwandeling gemaakt, wordt er gebowld of wordt er voorafgaand aan een kringavond gezamenlijk gegeten. Op de website van de kring (gergemkring-rotterdam.nl) is daar het nodige over te lezen.

Daarnaast organiseert de weekendcommissie ieder jaar twee kringweekenden. Murre: 'Van vrijdagmiddag tot maandagochtend zijn we dan als kring bij elkaar op een leuke locatie. De laatste jaren gaan we in het najaar naar Ellemeet op Schouwen-Duiveland en in het voorjaar naar Putten. Naast enkele inleidingen over een bepaald thema, een Bijbelstudie en een preekbespreking, is er die dagen ook ruimte voor gezellige en sportieve activiteiten. Verder wordt er bewust tijd vrijgemaakt voor persoonlijke bezinning, de zogenaamde 'stille tijd'. Het is opmerkelijk dat de studenten juist dit onderdeel bijzonder waarderen'.

Volgens Kok zien de studenten vaak naar de kringweekenden uit. 'Behalve dat er een goede sfeer is, is er juist die dagen tijd voor meer diepgaande gesprekken. Studenten worstelen soms met levensvragen of met de vraag wat Gods weg in hun leven is. Hoewel wij de wijsheid niet in pacht hebben, is het mooi daar met de studenten in mee te mogen denken'.

De contacten met de andere studentenkringen uit het kerkverband beperken zich tot een minimum. Dat geldt ook voor de reformatorische studentenverenigingen Solidamentum en Depositum Custodi en de CSFR.

Een punt van aandacht voor de mentoren is de aanwas van nieuwe leden. Kok: 'We hebben een goede opkomst en groeien licht, maar aan werving doen we niet zoveel. De meeste studenten melden zich spontaan aan. Maar het bestaan van de kringen is lang niet bij iedereen bekend. We bezinnen ons op de wijze waarop we

onzelf daarin actiever naar de aankomende studenten kunnen opstellen. Daarnaast zou het goed zijn om de studerende tijdens de huisbezoeken of de catechisaties op het bestaan van de kringen te wijzen'.

Verder achten beide mentoren het belangrijk ook de thuiswonende studenten in het oog te houden. Murre: 'Zij leiden vaak hun eigen leventje, waar op zich natuurlijk niets mis mee is. Maar in hun eentje komen ze er niet zo snel aan toe om bepaalde thema's grondig uit te diepen. Daar zijn de kringavonden juist heel geschikt voor. Daarnaast bestaat er gelegenheid om elkaar als studenten te ontmoeten, wat ook heel waardevol is. Er ontstaan op die manier vaak vriendschappen voor het leven'.

Zowel Kok als Murre vindt het een voorrecht mentor te zijn. Over de tijdsbesteding die een en ander met zich meebrengt, hebben beiden niet

te klagen. Murre: 'Omdat de studenten vrijwel alles zelf organiseren, is onze tijdsinvestering beperkt. Vooral de twee kringassistenten, Bertine den Hertog en Adriaan van de Vreede, verzetten veel werk voor de kring. Als je daarnaast ziet hoe intens er soms wordt geluisterd en met welke betrokkenheid er zaken worden besproken, zou ik deze avonden niet graag willen missen'.

Kok beaamt dat: 'Het zijn prachtige avonden, waarin we proberen een steentje bij te dragen aan de vorming van deze jongeren. Je krijgt er ook veel voor terug. Het grootste zou echter zijn als de Heere dit geringe middel zou willen gebruiken in het persoonlijke leven van de studenten. Dat is niet van onze inspanningen afhankelijk. Maar zou er voor de Heere iets te wonderlijk zijn?'

(slot)

Krabbendijke

J.P. Sinke

Even maar...

Over de grens

Een onbekende toekomst ligt voor hem. Jakob gaat van Kanaän naar Egypte. Op de grens bij Berséba heeft hij behoefte aan afzondering en stilte om bij het altaar het aangezicht van de Heere zoeken. Kent u dat ook? Dat alleen willen zijn met de Heere. Om terug te zien: wat een moeite, verdriet en moedeloosheid. Maar ook om vooruit te zien naar de onbekende toekomst. Jakob had gedacht in Kanaän te sterven. Nu gaat hij op zijn leeftijd nog naar Egypte. Zou hij het beloofde land nog terug zien? Hij weet het niet. Maar hij gaat met de heilsboodschap in zijn hart: 'Jozef leeft nog!'

Opvallend dat hij zich juist hier in Berséba afzondert. Hier heeft ook Abraham gebeden. Hier heeft vader Izak een altaar gebouwd en de Naam des Heeren aangeroepen. Van hieruit heeft hijzelf moeten vluchten vanwege liegen en bedriegen. Wat een herinneringen op de grens! Gods weldaden en zijn dwaasheden. Bemoediging en

veroordeling. Maar er is ook vrees. Hij durft niet zomaar de grens over te gaan. U wel? De voorgenomen reis is van Hebron naar Berséba en dan... Egypte. Hoe moet het met zijn talrijk nageslacht in het heidense Egypte? Is dit wel wat God gesproken heeft? Hij is al zo vaak eigen gekozen wegen gegaan. En wee, als God Zich weer verbergt! Het wordt met zijn onverbeterlijke natuur niet beter, ook niet bij het ouder worden. Daarom gaat Jakob niet verder. Hij bidt op de grens. Hij zoekt Gods aangezicht. Een mooie uitdrukking, nietwaar? In de nacht (!) krijgt Jakob antwoord, ná het offer, bij het altaar. Twee keer roept de Heere: 'Jakob, Jakob'. Daarin klinkt door: Eigenwijze bedrieger, je bent zo vaak opstandig tegen Mijn leiding. Stil en ootmoedig zegt Jakob: 'Zie, hier ben ik.' Hij stelt zich voor Gods alwetend aangezicht. Hij kan en wil niets verbergen. Van verleden en heden niet, van hart en huis niet. Hij zegt: 'Zie maar, Heere.' Hij weet dat hij met alles wat er in zijn leven gebeurd is, niet voor God kan bestaan. Dat

kan alleen op grond van het offer, dat heenwijst naar Hem Die Zich zal opofferen op het kruis voor Zijn Jakobsvolk. Dan zegt de Heere Wie Hij is: de God van het verleden, de God van het voorgeslacht. Hun leven was vol van Gods trouw en - helaas - van hun eigen ontrouw. Ze deugden ook niet. Maar nooit is één woord van de Heere op de aarde gevallen. In Hem is het onrecht nooit gevonden. De Heere laat weten: beter met Mij in Egypte dan zonder Mij in Kanaän. Laat de toekomst maar aan Mij over. Mijn wegen zijn altijd anders. Al gaat het door diepe wegen, Mijn raad zal bestaan en Ik zal al Mijn welbehagen doen. Ik zal ook zorg dragen voor uw nageslacht. Het zal toch in Kanaän aankomen. Blinden worden geleid in een weg die ze niet geweten hebben, toch? Onder de handen van de Meerdere dan Jozef zijn we veilig. Hij leeft en Hij zorgt, ook in de onbekende toekomst. Zijn schuren zijn vol en Hij sterft nooit (meer).

v. A.

Kerkelijk jaaroverzicht 2012

Mozes begint zijn 'oudejaarsgebed' niet met de vergankelijkheid van ons leven, maar met: 'HEERE, Gij zijt ons geweest, een Toevlucht van geslacht tot geslacht. Eer de bergen geboren waren en Gij de aarde en de wereld voortgebracht hadt, ja, van eeuwigheid tot eeuwigheid zijt Gij God'. Psalm 90: 1 en 2. Bij alle wisseling in het woestijnleven, die hij vervolgens overdenkt, bij alle zonde, schuld en dood, die veroordeelt, eindigt hij tenslotte toch met het gebed: 'Laat Uw werk aan Uw knechten gezien worden en Uw heerlijkheid over hun kinderen. En de lieflijkheid des HEEREN onzes Gods zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja het werk onzer handen, bevestig dat'. Psalm 90: 16 en 17. Een gebed tot de onveranderlijke Verbondsgod, uitgesproken door een schuldig, vergankelijk mens, vragend om het blijvende genadewerk Gods. Zullen we zó met elkaar het jaar 2012 wat overzien? Want 'wij vliegen daarheen' (vs. 10). Een jaarwisseling bepaalt je daar elke keer wel heel nadrukkelijk bij. Ook het jaar 2012 hebben we doorgebracht 'als een gedachte' (vs. 9). Verder dan vandaag - woensdag 19 december - kan ik ook niet zien. En volledig kan ik niet zijn. Dat begrijpt u wel.

Maatschappelijk gezien is er sprake van grote zorg, met name op sociaal-economisch vlak. De gevolgen van de crisis laten zich steeds meer voelen. Ook onder ons zijn er mensen die zonder werk zitten; zijn er gezinnen die moeilijk rond kunnen komen. En hoeveel ondernemers zitten niet met de prangende vraag of zij het hoofd boven water kunnen houden? Deze zorgen raken ook het gemeentelven. Onze diaconale gelden zullen we nodig hebben... Om elkaars lasten te mogen dragen.

Het politiek en cultureel klimaat is er het achterliggende jaar niet beter op geworden. De secularisatie dringt zich versneld op. Het liberaal-socialistische kabinet wil – bewust - stappen maken in de verdere afbraak van de christelijke resten van onze sa-

menleving. De vraag is niet alleen of onze instellingen op termijn zullen kunnen blijven bestaan, maar vooral ook of ons volk zich niet geheel zal overgeven aan antichristelijke machten. Want de geestelijke crisis is het diepst. Het mag ons wel uitdrijven tot de Heere of Hij een nationale keer ten goede zou willen geven. Zullen we toch maar blijven vragen, om dat wat we beslist niet verdienen, en wat zo onmogelijk is als je ziet op de omstandigheden? Zou dan juist Gods eigen werk, waar Mozes om bidt, niet uitblinken?

Tegen deze dreigende achtergrond is het een voorrecht dat ons kerkelijk leven in betrekkelijke rust mocht doorgaan. Nu is er wel verschil in rust: de rust van het kerkhof of de rust van Psalm 62 vers 2: 'Immers is mijn ziel stil tot God; van Hem is mijn verwachting'. Dat laatste is een werk Gods in het hart en blijkt uit de vruchten. Om in kinderlijke vreze met Maria aan Jezus' voeten te verkeren. We hopen zo van harte dat deze levenspraktijk (meer) onder jong en oud gevonden mag worden. Want het is zeker waar dat ook in onze gemeenten de verwereldlijking merkbaar verder doordringt. Ook blijkt er bij sommigen een kritische geest, die afkerig is van de beproefde leer die naar de godzaligheid is, die ons van de ouden is overgeleverd. Zorgwekkend is de kerkverlating die onverminderd lijkt door te gaan: het zoeken van (meer) ruimte in leer en leven, in opvattingen, geloofsbeleving en levensopbaring. En toch... de Heere heeft nog veel goeds gelaten. Kerkdiensten en allerlei andere kerkelijke activiteiten konden ongehinderd doorgang vinden. De Heere heeft de kandelaar van Zijn Woord nog niet weggenomen. Dat is toch onverdiend? Dat het soevereine Godswerk maar zou mogen uitschitteren.

Wisselingen

Er wisselt zo veel in de woestijn. Twee predikanten van onze Amerikaanse zustergemeenten keerden terug naar hun moederland: Ds. H. Hofman verliet Sioux Center (U.S.A.) en verbond

zich aan de gemeente Dordrecht en ds. C. Sonneveld, gekomen van Lethbridge (Canada), dient nu de gemeente Krabbendijke. Beiden zagen hun gezin 'doorgesneden'. De gemeente 's-Gravenpolder daarentegen zag haar predikant ds. E. Hakvoort vertrekken naar het overzeese Norwich (Canada).

Ds. B. Labee vertrok van Tricht-Geldermalsen om de herdersstaf op te nemen in Veenendaal. Stolwijk ontving weer een predikant in de persoon van ds. G. Hoogerland, gekomen van Kruijningen in zijn 'Zeeuwse vaderland'. Ridderkerk is helaas weer vacant geworden door het vertrek van ds. G.M. de Leeuw naar Opheusden.

Ds. A.T. Vergunst te Carterton (Nieuw-Zeeland) heeft een beroep aangenomen naar de gemeente Waupun in de V.S. Carterton - aan de andere zijde van de aardbol - maakt kerkrechtelijk deel uit van de classis Utrecht, die in samenwerking met het Deputaatschap Buitenlandse Kerken de classisten behartigt.

De classis Utrecht heeft ds. J.S. van der Net m.i.v. 1 mei 2012 op de meest eervolle wijze emeritaat verleend. Hij mocht in 1976 de herdersstaf opnemen in de gemeente Utrecht en vervolgens de gemeenten H.I. Ambacht, Dordrecht, Apeldoorn en Houten dienen.

Onze vaderlijke vriend, de nu 91-jarige ds. R. Boogaard, emeritus predikant van de gemeente Leiderdorp, zag zich genoodzaakt zijn ambtelijke arbeid m.i.v. 1 januari 2012 te beëindigen. De gemeente Leiderdorp is de enige gemeente waarvan hij herder en leraar is geweest, van 1969-1999. Binnen de hem zo vertrouwde classis Amsterdam. Daarna mocht hij 's zondags nog in verschillende gemeenten voorgaan. De Heere moge hem met Zijn heil bezoeken in Rehoboth te Goes.

ds. R. Boogaard

Mijlpalen

In de woestijn zijn ook Elims. Ds. C. Harinck mocht herdenken 50 jaar geleden bevestigd te zijn als dienaar des Woords in de gemeente Utrecht. Hij mag naar de lust van zijn hart Gods Woord nog uitdragen. Samen met zijn vrouw, die helaas tobt met haar gezondheid, vestigde hij zich inmiddels in Kapelle-Biezelinge. Voor ds. R. Kattenberg was het 35 jaar geleden dat hij tot zijn dienstwerk in de gemeente Lelystad werd ingeleid. Voor een drietal predikanten was het dertig jaar geleden dat zij in het ambt werden bevestigd, te weten ds. T.M. van Dijk, ds. C. J. Meeuse en ds. G. Mouw. Ds. W. Visscher werd 20 jaar geleden aan zijn eerste gemeente, Amersfoort, als pastor verbonden. Ds. C. Neele mocht herdenken dat hij 12 ½ geleden in het ambt van herder en leraar in de gemeente Aagtekerke werd bevestigd.

Droefheid en zorg

De Mara's ontbreken niet. 'Aangaande de dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaar; of zo wij zeer sterk zijn tachtig jaar...' (vs. 10), bidt Mozes. In het achterliggende jaar is geen van de broeders predikanten ons ontvallen. Zeker gelet op de hoge leeftijd van verschillende emeriti is dat opmerkelijk. Wel is er een tweetal predikantsweduwen door de dood weggenomen. Op 14 april overleed mevrouw W. F. de Ridder-Kroneman op de leeftijd van 80 jaar. Zij was sinds 1 juli 1980 weduwe van ds. C. de Ridder, die de gemeente Nunspeet van 1967-1974 diende. Mevrouw A. Verhoef-van Os, laatst gewoond hebbend te Picture Butte (Canada), is op 7 november jl. overleden op de leeftijd van 91 jaar. Zij was sinds 29 februari 1996 weduwe van ds. A.W. Verhoef, in leven predikant van achtereenvolgens Barneveld, Lethbridge (Canada), Chilliwack (Canada) en Beekbergen.

'...En het uitnemendste is moeite en verdriet' (vs. 10) blijkt ook in het glazen huis van de pastorie. Hoewel alle ambtsbroeders in het achterliggende jaar werden gespaard, waren er soms wel zorgen omtrent de gezondheid van verschillenden van hen. De nu 92-jarige ds. P. Blok werd in augustus 2012 getroffen door een hartinfarct en in de daarop volgende maand zijn bij hem twee stents geplaatst. Ds. J. Karels werd in september jl. getroffen door een herseninfarct en kampt tevens met hartproblemen. Ds. W. Harinck is korte tijd opgenomen geweest in het ziekenhuis om een blindedarmoperatie te ondergaan. Ds. M. Golverdingen

is in november jl. geopereerd als gevolg waarvan hij enige tijd vanuit zijn woonplaats Dordrecht niet kon voor- gaan in de gemeenten. Ds. J.S. van der Net heeft in november korte tijd in het ziekenhuis moeten verblijven in verband met complicaties met zijn nieren en gal. Hoewel ds. C. Neele nog enig dienstwerk mag verrichten in de gemeente Poortugaal, waar hij met zijn gezin woont en met veel liefde door gemeente en kerkenraad wordt omringd, moet hij toch ondervinden dat de ziekte M.S. hem steeds meer beperkingen oplegt. Enkele keren per week wordt hij begeleid in revalidatiecentrum 'Rijndam' in Rotterdam. De Heere bestendige de mogelijkheden om ook zijn werk als redacteur van ons kerkelijk blad te mogen blijven doen.

De echtgenote van ds. J. Schipper, mevr. J. Schipper-Baan, over wier gezondheid reeds geruime tijd grote zorgen zijn, is opgenomen in het verpleeghuis Salem te Ridderkerk, alwaar zij - voor zover mogelijk - gerevalideerd wordt. Zij is nog steeds in coma. Dat er voor onze broeder en zijn vrouw maar gebed mag blijven. Want 'Zou iets voor de Heere te wonderlijk zijn?' Mevr. J.F. Honkoop-Nijland, de weduwe van de in 1994 overleden ds. P. Honkoop, verblijft, na opgenomen te zijn geweest in het ziekenhuis, sinds kort in het verpleeghuis Eltheto in Rijssen. Naast de problemen van de ouderdom kampt zij ook met de gevolgen van de ziekten van Parkinson en Kahler. In droefheid en zorg zij ons gebed met Mozes: 'Verblijd ons naar de dagen in welke Gij ons gedrukt hebt, naar de jaren, in welke wij het kwaad gezien hebben' (vs. 15).

Theologische School

Het curatorium heeft na overleg tussen de docenten in het achterliggende jaar het lesprogramma aangepast. Dit vanwege het beperkte rooster van ds. Moerkerken en om de werkdruk van de beide andere vaste docenten wat te verlichten. Dat leidde er toe dat enkele nieuwe vakdocenten werden benoemd. Ds. G. Clements verzorgt nu enkele uren per week lessen in de vakken sekten/stromingen en apologetiek. Dit laatste vak houdt in: de studie van de verdediging van het christelijk geloof. Een vak dat tot hiertoe op onze school niet werd gegeven, maar waar onze tijd van een machtigheidendom wel om vraagt. Ds. L. Terlouw heeft het vak poimeniek - dat is het pastoraat - voor zijn rekening genomen. Ds. P. Mulder gaf reeds het vak kerkgeschie-

denis maar verzorgt sinds september nu ook de lessen catechetiek, in plaats van ds. L. Blok.

Een kandidaat werd dit jaar door het curatorium beroepbaar gesteld, te weten: onze broeder A.T. Huijser. Hij nam het beroep aan naar de nog maar een jaar geleden geïnstitueerde gemeente van Sliedrecht. Zijn schoonvader, ds. M. J. van Gelder, leidde hem tot zijn dienstwerk in. De eigenlijke bevestiging vond plaats door ondergetekende. Ds. A.T. Huijser is met zijn 34 jaar de jongste predikant van de jongste Gereformeerde Gemeente.

Een tweetal personen werd door het curatorium toegelaten tot de opleiding, te weten: M.T. Al-Chalabi uit Genemuiden, die opgeleid zal worden tot zendingspredikant en diaken M.H. Schot uit Amersfoort. Thans volgen 11 studenten de opleiding aan onze school.

Gemeenten

Een viertal gemeenten beleefde een herdenkingsjaar: Urk (25 jaar), Terneuzen (50 jaar), Goudwaard (75 jaar), Wolphaartsdijk (100 jaar). Andere gemeenten zagen zich echter genoodzaakt samenwerking te zoeken met naburige gemeenten, omdat het kerkbezoek terugliep of omdat de ambten niet meer vervuld konden worden. St. Philipsland is sinds september een afdeling van de gemeente Tholen, net zoals dat het geval was in de jaren 1933 tot 1939. De bijna 80-jarige gemeente Andijk is met ingang van 1 april jl. samengevoegd met de gemeente Enkhuizen, die sinds 2007 bediend wordt door ds. G. Heijkamp. De Heere sterke onze broeder als enige predikant in de classis Amsterdam. Ook in de gezondheidszorgen van hemzelf en van zijn vrouw. De samengevoegde gemeente kon in Enkhuizen een bestaand kerkgebouw kopen. Na jarenlange samenwerking tussen de gemeenten Amsterdam en Zaandam zijn beide gemeenten samengevoegd vanwege het steeds verder teruglopend ledental van laatstgenoemde gemeente. De eerste gezamenlijke

Kerkgebouw gemeente Zaandam

dienst is gehouden op zondag 2 december jl. in Amsterdam-Noord. Gelet op een regelmatige vermindering van het aantal leden voeren de kerkenraden van de gemeenten 's-Gravenhage en Scheveningen besprekingen om te komen tot fusering van beide gemeenten. De classis Gouda heeft deze kerkenraden toestemming verleend om gezamenlijk een predikant te beroepen. De gemeenten boven het IJ en in de steden hebben het niet gemakkelijk, in de storm van de ontkerkelijking die over héél ons land gaat. Laten we ons hierin niet vergissen! Al zijn ze klein in aantal en in kracht, het moge ervaren worden: 'Keer weder, HEERE, tot hoe lange?' 'Verzadig ons in de morgenstond, zo zullen wij juichen en verblijd zijn...' (vs. 13, 14).

Tegenover deze teruggang in verschillende plaatsen, staat dat andere gemeenten bouwplannen konden realiseren. Dat is op zich een groot voorrecht. De gemeente Middelharnis heeft een nieuw kerkgebouw – passend genaamd Sionkerk – officieel in gebruik genomen. Nieuw-Beijerland en Yerseke hebben plannen voor de bouw van een nieuwe kerk en in Aalburg, Ede, Puttershoek en Scherpenzeel is een nieuwe kerk in aanbouw. De gemeenten Kapelle-Biezeling en Zwijndrecht mochten hun uitgebreide kerkgebouw heropenen. Ook het kerkgebouw van de gemeente Apeldoorn onderging een verbouwing. Momenteel wordt de kerk van Middelburg-Zuid verbouwd. Sions God betone in deze (nieuwe) kerkgebouwen Zijn trouw 'van geslacht tot geslacht' (vs. 1b).

De gemeente Krabbendijke mocht een waardig, nieuw kerkorgel in gebruik nemen. In de kerk van de gemeente Elspeet is ook een nieuw orgel geplaatst, dat op 10 januari 2013 in gebruik genomen zal worden. 'De lieflijkheid des Heeren onzes Gods' (vs. 17a) moge eenvoudig doorklinken.

Zending en evangelisatie

Voor de zending van onze gemeenten was 2012 een herdenkingsjaar. Op 21 februari jl. was het 50 jaar geleden dat het eerste zendingsteam, ds. G. Kuijt (en zijn vrouw), zuster Diny Sonneveld en het echtpaar Ten Voorde, vanuit onze gemeenten naar Papoea vertrok. Zes dagen eerder had ds. A. Vergunst de uitzending van hen verricht in een bijzondere samenkomst in de Ahoyhallen te Rotterdam. Tijdens de zendingsdag in juni jl. is er bij dit jubileum stilgestaan. De zaak van Sions Koning heeft nog steeds haast...

In september jl. werd bekend dat ds. J. IJsselstein zijn taak als zendingspredikant ten behoeve van de zusterkerk GJRP op Papoea aan het eind van zijn eerste termijn, eind dit jaar, gaat beëindigen. Hij ziet voor de toekomst te weinig mogelijkheden om het docentschap aan de Theologische School van Wamena en het verkondigen van Gods Woord in de plaatselijke gemeenten goed te kunnen uitvoeren. Na overleg met de kerk op Papoea, de kerkenraad van de gemeente Houten en de ZGG keert hij terug en zal met ingang van het nieuwe jaar beroepbaar zijn in onze gemeenten. Broeder IJsselstein is kort voor zijn repatriëring gepromoveerd tot doctor in de theologie. 'Het werk onder de joden mocht in het achterliggende jaar ook doorgaan. 'Vijanden aangaande het Evangelie' zijn we allemaal, maar 'beminden om der vaderen wil' niet. 'En het zal te dien dage geschieden, dat Ik Jeruzalem zal stellen tot een lastigen steen allen volken;... en al de volken der aarde zullen zich tegen haar verzamelen'. Dit Godswoord uit Zach. 12:3 blijkt bijna dagelijks waar! Broeder M. Dekker, die namens het deputaatschap werkzaam is in Israël, is dit najaar bevestigd tot ouderling met bijzondere opdracht in de gemeente van Den Haag.

Ook het evangelisatiewerk mocht dit jaar doorgaan. Onder leiding van het deputaatschap, commissies en de evangelisten zijn hier heel wat vrijwilligers belangeloos werkzaam. Door dit werk moge de eerlijke, eenvoudige boodschap van zonde en genade 'bevestigd worden' (vs.17). In december werd herdacht dat het 25 jaar geleden is dat de post in Emmen werd geopend. In januari a.s. zal een ander pand te Merksem in gebruik genomen worden, de uitvalsbasis van evangelist Van Setten. Het gebouw van het Bijbelcentrum "Simon de Looier" te Amsterdam is verbouwd. Voor de post

ds. G. Kuijt

in Alkmaar wordt gewerkt aan een nieuw onderkomen. Naast elk van de verschillende evangelisten wordt of is een coördinator benoemd. Deze vrijwilligers ondersteunen de evangelisten in hun omvangrijke coördinerende taak.

Onze kinderen

Over vrijwilligers gesproken: ons kerkelijk leven is niet denkbaar zonder de inzet van zo velen. Dat geldt voor organisten, kosteren en hun helpers, voor het schoonmaken, het verenigingswerk, enz., enz. Dan denken we vooral ook aan het werk onder onze jongeren, aangestuurd vanuit Woerden. Laten we goed bedenken: de zonden van onze kinderen zijn de kinderen van onze zonden. Daarom hebben ze ons gebed, onze steun en leiding zo nodig. Met respect willen we hier vermelden hoezeer we al deze arbeid in de plaatselijke gemeenten waarderen. We hebben zo dringend vrijwilligers nodig, die gefundeerd zijn in de leer, van harte verbonden aan de gemeenten en aan onze jongeren. Inderdaad, met hartelijke liefde voor onze gemeenten! De tijd en energie die hieraan besteed wordt moge gezegend worden: 'Laat Uw heerlijkheid over hun kinderen gezien worden' (vs. 16).

Zijn Naam

Het ene geslacht gaat en het andere komt; ook in de gemeenten en in de kerkenraden. Mozes belijdt het eerlijk: 'Want wij vergaan door Uw toorn en door Uw grimmigheid worden wij verschrikt. Gij stelt onze ongerechtigheden voor U, onze heimelijke zonden in het licht Uws aanschijns' (vs. 7,8). Daar ligt zo veel schuld, persoonlijk, huiselijk en ambtelijk/kerkelijk. De geslachten wisselen; er wankelt veel, er valt veel weg en af, maar één ding blijft: de HEERE. Daarom begint Mozes juist met deze rijke Naam en eindigt hij er ook mee. De Verbondsgod, Die in het verleden eenzijdig werkte om Zijn eer en de heerlijkheid van Zijn Gezalfde. Die in het heden niet verandert en - wat er ook op af zal komen - in de toekomst toch Dezelfde blijft. Daarom is onze hoop op de trouw van deze God-drie-enig. De Vader in de zekere voortgang van Zijn welbehagen; de Zoon in de rijkdom van Zijn borgtocht en de Geest in Zijn onwederstandelijke levendmaking en oefening. Zullen we op oudejaarsavond toch maar (weer) deze 90ste Psalm bidgend lezen?

v. A.

BOEKENIEUWS

“De witte bladzijde”;
ds. A. Moerkerken; uitg. Den Hertog;
Houten; 2012; 108 blz.; € 14,90.

In “De witte bladzijde” schrijft ds. A. Moerkerken over de ruim vier eeuwen tussen het Oude en Nieuwe Testament, zoals de ondertitel weergeeft. Over deze periode wordt in de Heilige Schrift zelf niet geschreven. Wel kunnen we er een en ander over te weten komen uit de zogenaamde apocriefe boeken. Die zijn juist in deze periode ontstaan. De boeken van de Makkabeëën, vormen één van de bronnen voor deze nieuwste uitgave van broeder Moerkerken. Verder gaat hij veel te rade bij “De Oude Geschiedenis” van de Joden van de bekende Joodse geschiedschrijver uit de eerste eeuw van onze jaartelling, Flavius Josephus.

Vanuit Gods Woord Zelf put onze broeder met name uit de hoofdstukken 8 en 11 van het boek Daniël. Eigenlijk begint dit boek dus ongeveer 600 voor Christus. En het loopt door tot de geschiedenissen van Agrippa, de koning die in Handelingen 26 naar voren komt. Het is een leerzaam boekje waarin ons veel verhaald wordt over de periode tussen het Oude en het Nieuwe Testament. Over de rijken die toen de wereldheerschappij hadden. Vooral uiteraard over het volk der Joden en dan speciaal de leiders. De Makkabeëën krijgen daarbij ruime aandacht. Historische ontwikkeling nagaan is altijd leerzaam, ook al is veel niet met zekerheid te zeggen. De schrijver moet dat soms ook voorzichtig stellen. Sommige Bijbelse zaken en uitdrukkingen worden

verklaard en verhelderd. Vooral de profetieën uit Daniël 8 en 11 en het geslacht van de Herodessen.

Maar soms ook uitdrukkingen. Bijvoorbeeld “de gruwel der verwoesting” (Dan. 9:27 en Matth. 24:21). In 168 voor Christus werd op het brandofferaltaar een altaar voor de Griekse afgod Zeus gebouwd waarop zelfs varkens geofferd werden. Dit altaar kreeg onder de Joden de naam “gruwel der verwoesting”. Ook wordt in dit boek duidelijk gemaakt hoe en wanneer de scepter van Juda aan het wijken gaat. De Joden riepen zelf de Romeinen te hulp in hun onderling gekrakeel (plm. 60 v. Chr.). Met alle gevolgen van dien.

Het is een verhelderend en leerzaam boek voor de belangstellende bijbellezer, die zich ook interesseert voor alles wat met de Schrift verband houdt. Broeder Moerkerken schrijft vertellend en dat leest gemakkelijk. Zo is het een toegankelijke uitgave die mede door de goede illustraties een heel verzorgde vormgeving kreeg.

Krimpen aan den IJssel, ds. P. Mulder

Onbekende Psalmen

Heb(t) u/jij in het RD van gisteren (pag. 2) de bijdrage “onbekende psalmen” gelezen? Het gaat over Psalm 44, die 14 verzen telt.

Bij deze psalm heeft Matthew Henry het volgende aangetekend: “Bij het zingen van deze psalm moeten wij aan God de lof geven van hetgeen Hij vroeger voor Zijn volk gedaan heeft, onze eigen grieven voorleggen of medegevoel hebben met die delen der kerk, die in benauwdheid zijn, ons verbinden om, wat er ook gebeure, getrouw te blijven aan God en onze plicht, en dan blijmoedig de uitkomst afwachten.”

Ook deze psalm mag toch niet langer onbekend blijven?

v. A.

KERKNIEUWS

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Nieuwerkerk:
ds. D.W. Tuinier te Aagtekerke;
Te Ooltgensplaat:
ds. M. Karens te Werkendam.

■ NIEUWJAARSWENS

De studenten van de Theologische

School wensen u van harte Gods onmisbare zegen toe voor het nieuwe jaar.

Vierde jaar: P.G. Heijkamp, S.W. Janse, J. van Laar en C. van Ruitenburch.
Derde jaar: P.D. den Haan en H.A. van Zetten.

Tweede jaar: H. Brons, H. van der Heiden en W.A. Zondag.

Eerste jaar: M.T. Al-Chalabi en M.H. Schot.

BERICHTEN

■ VAN HET DEPUTAATSCHAP VOOR ISRAËL

Het Deputaatschap voor Israël van de Gereformeerde Gemeenten en de heer IZ. Van Rijssel verklaren gezamenlijk het volgende.

Na een jarenlange samenwerking is per 1 december 2011 het dienstverband van de heer Van Rijssel beëindigd. In de maanden die daaraan voorafgingen is door het Deputaatschap een en andermaal gesproken over “een vertrouwens-

breuk vanwege onduidelijkheid in de gezagsrelatie". Deze formulering kan het verkeerde beeld oproepen hebben dat deze breuk eenzijdig verwijtbaar is veroorzaakt en dat Van Rijssel zich niet naar het gezag zou hebben gevoegd. Het Deputaatschap neemt van dat beeld afstand. Het Deputaatschap en de heer Van Rijssel betreuren het dat dit beeld heeft kunnen ontstaan.

Partijen zijn in onderling overleg tot een regeling gekomen. Zij hebben op grond van verschil van inzicht afscheid van elkaar genomen. De heer Van Rijssel heeft vanaf 1 september 2004 zijn taak met grote inzet en betrokkenheid verricht. Het Deputaatschap wenst de heer Van Rijssel en zijn gezin Gods voortdurende zegen voor het toekomstige.

■ JEUGDBOND – WINTERCONFERENTIES

In februari en maart 2013 worden er acht Winterconferenties georganiseerd voor +16 en +21 jongeren. Met elkaar denk je na over het thema 'Houvast. In je leven en in je sterven'. Je bent van harte welkom, alleen of met je vrienden! Meld je aan via www.jbgg.nl/+16 of www.jbgg.nl/+21. Meer informatie vind je op de website.

Tip voor leidinggevend: breng deze conferenties onder de aandacht op je vereniging.

+16 conferenties

Apeldoorn - 8 en 9 februari
ds. A. Schot en ds. D. de Wit
Amerongen - 15 tot 18 februari
ds. A.A. Brugge en ds. G.W.S. Mulder
Dordrecht - 1 en 2 maart
ds. M. Karens en ds. H. Hofman
Haamstede - 8 en 9 maart
ds. D.W. Tuinier en ds. R.A.M. Visser

+21 conferenties

Dordrecht - 8 en 9 februari
ds. G.J. van Aalst en st. S.W. Janse
Amerongen - 22-25 februari
St. H.A. van Zetten en ds. W.J. Karels
Nunspeet - 1 en 2 maart
ds. C. Hogchem en ds. A. Schreuder
Noordwijk - 8 en 9 maart
ds. L. Terlouw en ds. P. Mulder

■ CONGRES: "EIGENHEID EN LEGITIMITEIT"

De spanning tussen enerzijds de (pedagogische) opdracht van de christelijke / reformatorische school en anderzijds een sturende overheid.

De vragen die centraal staan tijdens dit congres hebben te maken met de eigenheid, het unieke van een christelijke / reformatorische school en de legitimiteit ervan.

- Wat betekent de christelijke identiteit

voor de pedagogische opdracht van de school?

- De overheid wil resultaten zien, de christelijke school wil de leerling vormen: een spanningsveld tussen eigenheid en legitimiteit!?
- Waar liggen voor het christelijk / reformatorisch onderwijs grenzen?

Kerkenraden en belangstellenden vanuit de kerkelijke gemeenten zijn deze dag hartelijk welkom.

Het congres is een gezamenlijk initiatief van Driestar Educatief, Ref. Dagblad, RMU, SGP, VBSO en VGS en wordt gehouden op **vrijdag 25 januari** van 9.30-15.30 uur in Hotel Vianen te Vianen. Aanmelden kan via de VGS, tel: 0180-442657 of per mail: congres@vgs.nl

Voor meer informatie kunt u de website van de VGS raadplegen (www.vgs.nl)

■ ZANGAVOND TE BOSKOOP

Zangavond (met veel samenzang) op **vrijdag 4 januari**, aanvang 19.30 uur, in de Lichtuskerk te Boskoop, Mendelweg 20 te Boskoop, m.m.v. de bovenstemgroep uit Ouderkerk a/d IJssel en het kinderkoor de Jonge Lichtusklanken uit Boskoop. Orgel en piano Arie van der Vlist. Veel samenzang. Opening, meditatie en sluiting door ds. J. IJsselstein. Collecte t.b.v. Zending Gereformeerde Gemeenten.

■ JAARVERGADERING VOGG, AFD. ZUIDWEST

Op **zaterdag 19 januari** hoopt de afd. zuidwest van de VOGG haar jaarvergadering te houden in de Hervormde Kerk van Sommelsdijk aan de Enkele Ring. Aanvang huishoudelijk gedeelte: 14.00 uur. Daarna hoopt Paul Kievit, organist van het Meere-orgel (1821) in deze kerk,

een workshop te leiden rondom zijn psalmcomposities. Ook voor geïnteresseerden is het mogelijk te spelen. Zie voor meer informatie en voor opgave daarvoor www.kerkenmuziek.nl. U kunt de kerk vinden aan de Enkele Ring in Sommelsdijk.

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING

Onze geliefde medebroeder, ouderling J.A. Kluin, ontving op 11 december jl. uit handen van de burgemeester van de gemeente Voorst een koninklijke onderscheiding. Hij is benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Dit gebeurde op de avond van genoemde datum in het verenigingsgebouw van de kerk. Er waren velen samengekomen om afscheid te nemen van de voorzitter van het schoolbestuur van de Eben-Haëzerscholen te Apeldoorn en Teuge. Hij heeft 28 jaar zijn gaven en krachten mogen geven voor de school. Het had de liefde van zijn hart. Daarnaast mag hij vanaf 1990 de gemeente dienen als ambtsdrager, eerst enkele jaren als diaken, daarna als ouderling.

Moge de Heere hem samen met zijn vrouw en kinderen voor de toekomst goed en nabij zijn. De Koning van de Kerk geve, dat het werk dat hij voor de school heeft gedaan en voor de gemeente nog mag doen eeuwigheids vruchten mag wegdragen. Aan onze zijde is alles tekort en met zonde bekleet, maar hetgeen de Heere gewerkt heeft zal juichen tot Zijn eer. Ouderling Kluin liet na zijn dankwoord zingen: "Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen."

Kerkenraad Geref. Gemeente Terwolde-De Vecht

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 30 DECEMBER 2012

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. M. Joosse; Aalburg 18.00 uur ds. M.J. van Gelder; Aalst 9.00 en 14.30 uur ds. A.T. Huijser; Alblasterdam 9.30 uur ds. B. van der Heiden; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Amsterdam-Noord 18.30 uur ds. H.A. van Zetten; Apeldoorn 15.00 uur ds. G. van Manen; Arnhem 10.00 uur ds. J.S. van der Net en 19.00 uur ds. B. Labee; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur

ds. G.J. van Aalst; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. K. Boeder; Benthuizen 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 14.30 uur ds. J.S. van der Net; Bodegraven 19.00 uur ds. W. Harinck; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. C.J. Meeuse; Boskoop 9.30 uur ds. J. Driessen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d

IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Delft 10.00 uur ds. H. Paul; Deventer 18.00 uur ds. J.M. Kleppe; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.A. Brugge; Dordrecht 17.30 uur ds. H. Hofman; Ede (Verl. Maanderweg 33) 12.15 en 19.00 uur ds. A.P. Baaijens; Eindhoven 10.00 (H.A.) en 15.00 uur ds. W.J. Karels; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 en 16.00 uur ds. C. Hogchem; Enschede 18.00 uur ds. A.A. Brugge; Enter 15.00 uur ds. A. Schreuder; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. W. Harinck; Goudswaard 10.00 uur ds. A.J. Gunst en 15.30 uur ds. S. Maljaars; 's-Gravenpolder 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. J. Schipper; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Haamstede 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.30 uur ds. D.W. Tuinier; Hellevoetsluis 15.30 uur ds. L. Terlouw; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. D.W. Tuinier; Hilversum 10.00 en 17.00 uur ds. M. Mondria; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. R.A.M. Visser; Hoogvliet 19.00 uur ds. W. Silfhout; Houten 10.00 en 16.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Kampen 9.30 uur ds. J.M. Kleppe; Kamperland 16.30 uur ds. C. Harinck; Katwijk aan Zee 10.00 en 16.00 uur stud. J. van Laar; Klaaswaal 9.30 uur ds. C. Neele en 18.00 uur ds. L. Terlouw; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 14.30 uur ds. C. van Krimpen; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Leerdam 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 18.30 uur stud. C. van Ruitenburg; Leiderdorp 18.30 uur stud. J. van Laar; Lisse 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Meeuwen 14.30 uur ds. M. Karens; Meliskerke 14.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 16.00 uur ds. M. Joosse; Middelburg-Zuid (in kerkgebouw Middelburg-Centrum) 11.30 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Moerkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. G. Clements; Naaldwijk 9.30 en 15.00 uur ds. G. Pater; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Nieuwdorp 9.30 uur ds. G.J.N. Moens en 18.30 uur ds. J.J. Tanis; Nieuwer ter Aa 15.00 uur (H.D.) ds. A.J. de Waard; Nieuwerkerk 15.30 uur (H.D.) ds. A.J. Gunst; Nijkerk 9.30 en 14.30 uur ds. J. van Belzen; Nisse 9.30 en 14.30 uur ds. G. Hoogerland; Ooltgensplaat 9.30 en 18.00 uur stud. S.W. Janse; Oostburg 18.00 uur ds. R.A.M. Visser; Oostkapelle 9.30 en 16.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oudemirdum 19.00 uur ds. J. van Belzen; Poederrijen 14.30 uur ds. A. Verschuure; Poortugaal 9.30 uur ds. L. Terlouw; Puttershoek 16.00 uur ds. B. van der Heiden; Rhenen 10.00 en 18.00 uur ds. F. Mulder;

Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. J. Mijnders; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 15.15 uur ds. A.B. van der Heiden; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 (bev. amtsdr.) en 18.30 uur (H.D.) ds. J.W. Verweij; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 9.30 uur ds. M. Golverdingen; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. H. Paul; Rotterdam-IJsselmonde 14.30 uur ds. A. Schot; Rotterdam-Zuidwijk 16.30 uur ds. J. Driessen; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scheveningen 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Soest 9.30 uur ds. A.P. Baaijens en 16.00 uur ds. J. IJsselstein; Sprang-Capelle 9.30 en 16.30 uur ds. L. Blok; Stad aan 't Haringvliet 15.00 uur stud. S.W. Janse; Tholen 14.30 uur ds. M. Golverdingen en 18.30 uur stud. P.D. den Haan; Tricht-Geldermalsen 10.00 (H.D.) en 14.30 uur ds. H. Hofman; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. G. Mouw; Utrecht 10.00 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Veen 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. A. Verschuure; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 17.00 uur ds. G. Pater; Waarde 9.30 uur ds. C. Harinck en 18.00 uur ds. M. Golverdingen; Wageningen 15.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Westzaan 10.00 en 15.30 uur stud. H.A. van Zetten; Woerden 10.00 uur ds. J. IJsselstein en 19.00 uur ds. P. Mulder; Yerseke 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. W. Visscher; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 en 17.00 uur ds. A. Schot; Zwolle 15.00 uur ds. K. Boeder.

■ MAANDAG 31 DECEMBER 2012

Aagtekerke 19.30 uur ds. D.W. Tuinier; Aalborg 17.00 uur stud. J. van Laar; Aalst 16.30 uur ds. J.S. van der Net; Amersfoort 19.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 19.30 uur ds. J.M. Kleppe; Barendrecht 19.30 uur ds. L. Terlouw; Barneveld-Centrum 19.30 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 19.30 uur ds. G. Bredeweg; Beekbergen 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Benthuizen 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Bodegraven 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Boskoop 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Brakel 16.30 uur ds. W.J. Karels; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 19.45 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. A. Moerkerken; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Deventer 16.30 uur ds. D. de Wit; Dirksland 19.00 uur ds. J. Schipper; Doetinchem 19.30 uur ds. A.P. Baaijens; Dordrecht 19.45 uur ds. H. Hofman; Ede (Verl. Maanderweg 33) 16.00 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 19.00 uur ds. G. van Manen; Enkhuizen 19.30 uur ds. G. Heijkamp; Enter 15.00 uur ds. A.P. Baaijens; Ermelo 18.00 uur ds. P. Melis; Goes 19.30 uur ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 19.30

uur ds. L. Blok; Gouda 19.30 uur ds. G. Clements; Goudswaard 17.00 uur ds. G. Pater; Gravenhage 17.00 uur ds. G. Clements; Gravenzande 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Groningen 15.00 uur ds. R. Kattenberg; Haamstede 16.30 uur ds. D.W. Tuinier; Hardinxveld-Giessendam 19.30 uur ds. W.J. Karels; Hilversum 16.00 uur ds. B.J. van Boven; Hoedekenskerke 0.00 uur ds. C. van Krimpen; Hoogvliet 17.00 uur ds. L. Terlouw; Houten 19.00 uur ds. J.S. van der Net; Kampen 19.30 uur stud. P.G. Heijkamp; Kamperland 16.30 uur ds. G.J.N. Moens; Klaaswaal 19.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens; Krabbendijke 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. P. Mulder; Kruijningen 17.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Leerdam 17.00 uur ds. M. Mondria; Leiderdorp 17.00 uur ds. W. Harinck; Lelystad 19.00 uur ds. R. Kattenberg; Marknesse 14.30 uur ds. A. Schot; Meliskerke 19.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 19.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid (in kerkgebouw Middelburg-Centrum) 17.00 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 19.00 uur ds. S. Maljaars; Mijdrecht 16.30 uur stud. H.A. van Zetten; Moerkapelle 19.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 17.00 uur ds. J. van Rijswijk; Nieuw-Beijerland 19.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 16.00 uur ds. C.J. Meeuse; Nijkerk 16.30 uur ds. G. Beens; Nisse 19.00 uur stud. P.D. den Haan; Nunspeet 19.00 uur ds. A. Schot; Ooltgensplaat 16.30 uur ds. S. Maljaars; Oostburg 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Oosterland 15.00 uur ds. J. Schipper; Oostkapelle 17.00 uur stud. C. van Ruitenburg; Opheusden 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oudemirdum 14.30 uur ds. C. Hogchem; Poederrijen 16.30 uur ds. B. Labee; Rhenen 19.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. J. Driessen; Rijssen-Noord 17.00 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 16.30 uur ds. F. Mulder; Rijssen-Zuid 17.00 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. J. IJsselstein; Rotterdam-Centrum 17.30 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-Zuidwijk 18.00 uur ds. H. Paul; Scherpenisse 19.00 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 19.00 uur ds. A. Verschuure; Sint Philipsland 15.30 uur ds. E. Bakker; Sliedrecht 17.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 16.00 uur ds. W. Visscher; Stolwijk 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 19.30 uur ds. R.A.M. Visser; Terwolde - De Vecht 19.30 uur ds. K. Boeder; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Uddel 19.30 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. J. van Belzen; Utrecht 19.00 uur ds. A.J. de Waard; Veen 19.30 uur stud. J. van Laar; Veenendaal 19.30 uur ds. B. Labee; Vlaardingen 17.00 uur ds. M. Joosse; Vlissingen 19.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waarde

16.00 uur stud. S.W. Janse; Waardenburg 19.30 uur ds. M. Mondria; Wageningen 16.30 uur ds. A. Verschuure; Werkendam 19.30 uur ds. M. Karens; Westkapelle 19.15 uur stud. C. van Ruitenburger; Wierden 19.15 uur ds. A. Schreuder; Woerden 19.30 uur stud. H.A. van Zetten; Wolphaartsdijk 19.00 uur stud. S.W. Janse; Yerseke 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 19.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 19.30 uur ds. M. Golverdingen; Zwolle 15.30 uur ds. G. van Manen.

■ DINSDAG 1 JANUARI 2013

Aagtekerke 9.30 uur ds. D.W. Tuinier; Amersfoort 10.00 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 uur ds. J.M. Kleppe; Barneveld-Centrum 9.30 uur ds. D. de Wit; Barneveld-Zuid 9.30 uur ds. G. Bredeweg; Benthuizen 10.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. H. Paul; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 uur ds. W. Silfhout; De Valk-Wekerom 9.30 uur ds. B.J. van Boven; Dirksland 10.00 uur ds. J. Schipper; Dordrecht 10.00 uur ds. H. Hofman; Ede (Verl. Maanderweg 33) 12.15 uur ds. A.A. Brugge; Elspeet 10.00 uur ds. G. van Manen; Enkhuizen 9.30 uur ds. G. Heijkamp; Ermelo 9.30 uur ds. P. Melis; Goes 9.30 uur (Tegenstrijdige vermelding) ds. C.J. Meeuse; Gorinchem 10.00 uur ds. L. Blok; Gouda 10.00 uur ds. G. Clements; Gravenzande 10.00 uur ds. J. van Rijswijk; Groningen 10.00 uur ds. R. Kattenberg; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. W.J. Karels; Houten 10.00 uur ds. J.S. van der Net; Klaaswaal 10.00 uur ds. G.J. van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 uur ds. G. Beens; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. P. Mulder; Leerdam 10.00 uur ds. M.J. van Gelder; Meliskerke 9.30 uur ds. G.J.N. Moens; Middelburg-Centrum 9.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid (in kerkgebouw Middelburg-Centrum) 11.30 uur ds. J.J. Tanis; Middelharnis 9.30 uur ds. S. Maljaars; Moerkapelle 9.30 uur ds. W. Harinck; Nieuw-Beijerland 10.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 9.30 uur stud. P.D. den Haan; Nieuwer ter Aa 10.00 uur ds. J. IJsselstein; Nijkerk 9.30 uur ds. J.W. Verweij; Nisse 9.00 uur stud. S.W. Janse; Nunspeet 9.30 uur ds. A. Schot; Opheusden 10.00 uur ds. G.M. de Leeuw; Poortugaal 9.30 uur ds. C. Neele; Rheden 9.00 uur ds. F. Mulder; Ridderkerk 10.00 uur ds. J. Mijnders; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur ds. J. Driessen; Rijssen-Noord 9.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 uur ds. A. Schreuder; Rilland-Bath 11.00 uur stud. S.W. Janse; Scherpenisse 9.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 uur ds. A. Verschuure; Sliedrecht 10.30 uur ds. A.T. Huisser; Spijkenisse 11.00 uur stud. H.A. van Zetten; Stolwijk 10.00 uur ds. G. Hoogerland; Terneuzen 10.00 uur ds. R.A.M. Vis-

ser; Terwolde - De Vecht 9.30 uur ds. K. Boeder; Tricht-Geldermalsen 9.30 uur ds. A.A. Brugge; Uddel 10.00 uur ds. G. Mouw; Urk 10.00 uur ds. J. van Belzen; Veen 9.30 uur stud. J. van Laar; Veenendaal 9.30 uur ds. B. Labee; Vlissingen 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waardenburg 10.00 uur ds. M. Mondria; Wageningen 11.00 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 uur ds. M. Karens; Woerden 9.00 uur stud. C. van Ruitenburger; Wolphaartsdijk 11.30 uur ds. C.J. Meeuse; Yerseke 9.30 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 uur ds. M. Golverdingen.

■ ZATERDAG 5 JANUARI 2013

Gouda 15.00 uur (dovendienst) ds. G.W.S. Mulder.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 30 DECEMBER 2012

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 en 16.30 uur evang. S. de Visser; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. G. Baan; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang.

H.J. van den Boogaart en 18.30 uur ds. W.J. Karels.

■ MAANDAG 31 DECEMBER 2012

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 18.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 19.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 19.30 uur evang. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 19.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 19.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

■ DINSDAG 1 JANUARI 2013

Alkmaar ('t Wuiver 2a, Oudorp) 10.00 uur evang. G. Baan; Amsterdam (Looiersgracht 70) 10.30 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6 I) 9.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 uur evang. S. de Visser; Merksem (Oude Bareellei 64) 10.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

ADVERTENTIES

Aan familie, vrienden en bekenden,
Van harte de onmisbare zegen en nabijheid des Heeren toegebeden voor het nieuwe jaar 2013 D.V. Uren, dagen, maanden, jaren, Vliegen als een schaduw heen!

Meliskerke, L. Commelin

Wij willen familie, vrienden, bekenden, predikanten, emeritus-predikanten, predikantsweduwen, studenten en kerkenraden, allen hartelijk danken voor de vele goede wensen en u wederkerig 's Heeren onmisbare zegen toewensen voor het jaar 2013.

Fam. ds. K. Boeder
Terwolde- De Vecht

Wij willen alle broeders predikanten, studenten, emerituspredikanten en predikantsweduwen, vrienden en bekenden hartelijk danken voor de vele goede wensen en u wederkerig Gods onmisbare zegen toewensen voor het jaar 2013

Ds. en mevr. Vermeij

Langs deze weg willen wij familie, vrienden, (em)predikanten, studenten, predikantsweduwen en kerkenraden 's Heeren onmisbare Zegen toewensen voor het jaar 2013.

Wekerom, fam. C.L. Hage-Baaij

Te Koop in Kruiningen

Op een grote kavel grond, een vrijstaande woning, tuin op het zuiden, geen directe achterburen, fraai uitzicht over landerijen en dijk.
Inl. (0113) 341875

Vakantiewoning "Haus Irmgard"
Gelegen op de Hunsrück (Duitsland)
± 25 km vanaf de moezel en
± 25 km vanaf de Rijn.
25 slaapplekken, onderverdeeld in
div. appartementen.
www.hausirmgard.nl 0621291825

VAKANTIE in de BETUWE: rust,
ruimte en gezelligheid: minicamping
de **VIJVERHOF** in **OMMEREN**
Kindvriendelijk en div. activiteiten.
Vakantiewoning en caravan te huur.
gezocht: pabo-ers en oa-ers voor
recreatie. Wij verzorgen ook uw
verjaardag, jubilea en zakelijke
bijeenkomsten. Voor meer info:
0344601973 / 0621611610
www.campingvijverhof.nl

Te koop: Instapklare, nostalgische
hoekwoning in **Hardinxveld**,
met schuur en garage.
Mag voor € 209.000,00 weg.
Meer info: famvw@solcon.nl

Te huur 5 pers. **Chalet
te Elspeet** op rustig park.
Prijs vanaf € **295,00** p.w.
Voor info en foto's 078-6426651
of 06-54202626 of per mail
verweijvanhoven@kpnmail.nl

Kostadres aangeboden
in **Kootwijkerbroek**.
Tel. 0342-443388

**Vakantieoord Holsappel
Al 60 jaar een begrip.**
Boek nu uw vak 6/7 en 8 pers.
bungalows v.a.g.v met veel rust en
ruimte in vertrouwde sfeer
nu vanaf € 60,- p/w excl. bel voor
info 0548-512790 of kijk op
www.vakantieoordholsappel.nl

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.pphaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

BJ *Begravenisverzorging*
Janssen

*Begravenisverzorging op
de Bevelanden en Tholen*

Havikskruid 10, Kapelle
0113-33 09 36

Binnenkamer 11, Tholen
0166-60 73 19

www.begravenisverzorging-janssen.nl

Fides

praktijk voor hulpverlening en diagnostiek

Een vertrouwd adres voor hulp
aan kinderen, jongeren en volwas-
senen vanuit een Bijbelse visie.

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Sombereheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt bij ons ook terecht voor
psychologisch onderzoek,
indicatieaanvragen en onderzoek,
begeleiding en training van mensen
met een verstandelijke beperking.

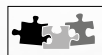
Bel voor informatie of aanmelding
Tel. 0342 - 41 99 77
Van Breugelplantsoen 1
3771 VM Barneveld
www.fideshulpverlening.nl

Jong stel zoekt woonruimte
in omgeving Barneveld
lets om te huren. Tel 0618312919

*Begravenisonderneming
De Kloe*

Delkant 8 | 5311 CJ Gameren
Tel. 0418 - 56 21 74
www.begravenisondernemingdekloe.nl

**Alle nieuwe titels
www.derooboeken.nl**

**Reformatische
Psychologenpraktijk
Nederland**

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste hulp aan
kinderen, jongeren en **volwassenen** met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek
(zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasserdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

**ORGEL OF
PIANO KOPEN?**

Joh.deHeer

méer dan muziek, sinds 1898.

Leeghwaterstraat 46/47 Sliedrecht
facebook.com/johdeheer • www.johdeheer.nl

GERT JAN
KREIJKES
uitvaartverzorging

Dienstbaar in vertrouwen

Piet Heinstraat 26 0548-520159 of 06-51911174
7461 EZ Rijssen www.gertjankreijkes.nl

**Nog steeds
verkrijgbaar...**

Fotoboek
à € 15,-
inclusief CD
à € 20,-

Prekenboek
à € 10,-

Samenzang
dubbel-CD
à € 15,-

Prijzen excl. verzendkosten

Bestellen via

joopendinette@kliksafe.nl
of 0113 - 50 22 37

Begravenisonderneming
De Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begrafenissen.

Met aandacht voor uw persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

Wij verzorgen alleen begrafenissen, door het gehele land, en zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 611154
 Waardenburg 0418 - 652039
 Werkendam 0183 - 701017
 Papendrecht 078 - 6412740

www.begravenisondernemingdejongh.nl

0182 - 35 15 20
 voor de Krimpenerwaard
 Gouda & omstreken

Speksnijder Begravenisverzorging

In alle rust, betrokken, zorgzaam...

Want iedere begravenis is een persoonlijk afscheid!
www.speksnijderbegravenisverzorging.nl

VAN STAVEREN
 Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn

Dag en nacht bereikbaar, in elke regio

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Psychologiepraktijk Van Pelt

Behandeling van volwassenen met psychische problemen

Rozenhof 33-303 • 3311 JT Dordrecht
 T 078-2000250 • E info@praktijkvanpelt.nl
www.praktijkvanpelt.nl

Huizen Adrien
 Vakantiebungalows in Tsjechië

 JUNIOR SENIOR

Telefoon +31 (0)345 65 10 58
info@adrien.nl • www.adrien.nl

 E. Treur
 Kroostweg 22
 3704 ED Zeist
 Telefoon 030 - 6924258
 Mobiel: 06 - 57315689
www.begravenisondernemingtreur.nl
info@begravenisondernemingtreur.nl

Begravenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begrafenissen

SGV
 Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft ten doel de individuele en collectieve voorlichting aan en belangenbehartiging van gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen. U steunt ons als donateur al voor € 10,- per kalenderjaar.

Donateurs krijgen de door onze stichting opgestelde principiële en praktische brochures en nieuwsbrieven gratis toegezonden. Mocht u interesse hebben in de brochures dan kunt u deze aanvragen.

Donateuraanmeldingen, vragen stellen en/of brochures opvragen kan via:

- E-mail sgv.voorlichting@kliksafe.nl
- E-mail sgv.secretariaat@kliksafe.nl
- Telefoon 0488-44 91 54

sgv.voorlichting@kliksafe.nl

Begravenisverzorging Kamsteeg

Waar u ook woont, wij zijn dag en nacht bereikbaar
 Wij verzorgen alleen begrafenissen

0183 - 44 94 94

Hoofdgraaf 5 - 4281 NM Andel
www.begravenisverzorgingkamsteeg.nl

Werkendam: A.L. Bor, tel. 0183-512859
 Bommelerwaard: tel. 06-53 53 33 22
 Sliedrecht: R. Mauritz, tel. 0184-785978

Een respect- en stijlvolle uitvaart is onze zorg

Handen van de kerk wereldwijd

ONDERWIJS

 Ecuador

 Zimbabwe

 Pakistan

Help mee!

- Organiseer een actie • Geef een gift
- Nodig ons uit voor een presentatie

SPONSOR WORDEN?
 Bel ons!

Bijzondere Noden
 HANDE VAN DE KERK

GIRO 307447

DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING IN BIJZONDERE NODEN VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Houttuinlaan 7 • 3447 GM Woerden • T 0348 48 99 10 • E bijzondereboden@cbgg.nl • I www.bijzondereboden.nl

**Orgelcentrum
ANDANTE**

Uw dealer van
**Johannus
Monarke
Content
Domus**

Ruime keuze uit occasions
*In onze beide winkels is een ruim
assortiment bladmuziek aanwezig
(ook klavár)*

www.andanteorgels.nl

A. van Ostadelaan 35, Veenendaal T. 0318 - 50 50 63, E. info@andanteorgels.nl
Oranjestraat 6, Rijssen T. 0548 - 51 58 66

**De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de
Gereformeerde Gemeenten**

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

**Bijdragen van medewerkers en boeken
ter recensie aan:**

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur: ds. C. Neele

Meditaties aan:

ds. C. Neele,
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

**Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk)
en berichten aan:**

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

**Opgaven kerkdiensten
en beroepingswerk aan:**

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 1,05 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

**Correspondentieadres
Noord-Amerika:**

Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

*De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijk-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.*

**PSYCHOLOGENPRAKTIJK
BROUWER**

BEHANDELING • BEGELEIDING
ONDERZOEK • ADVIES

**Hulpverlening aan kinderen,
jongeren en volwassenen**

O.a.: ADHD • angst • burn-
out • depressie • faalangst •
fobie • gedragsproblemen •
identiteitsproblemen • licha-
melijke spanningsklachten •
negatief zelfbeeld • onzeker-
heid • opvoedingsproblemen
• paniek • piekeren • PDD-
NOS • relatieproblemen •
slaapproblemen • somber-
heid • spanning • stress •
syndroom van Asperger.

RIDDERKERK
Verlengde Kerkweg
11

BARNEVELD
Wilhelminastraat
14

METEREN
(Geldermalsen)
Dorpsstraat 18

Informatie en aanmelding via:
Tel: 0180 - 42 69 55
E-mail: info@psychbrouwer.nl
Website: www.psychbrouwer.nl

Zin in geschiedenis?
Lees [de nieuwe] Transparant!

Transparant is het tijd-
schrift van de Vereniging
van Christen-Historici
(VCH).

Abonnement: € 27,50 per
jaar.

Belangstellenden krijgen een (gratis)
proefnummer.

Bestellen via info@christenhistorici.nl
en www.christenhistorici.nl

Op **vakantie naar Canada?** Kijk op
www.CanadianHolidayRentals.ca
voor accommodaties in British
Columbia, Alberta en Ontario

**Rust en ontspanning in de
prachtige Eifel!** Ruime apparte-
menten te huur. Inl.: 0049 6594
258990 en www.huizesolagratia.nl

Te huur zomerhuis.
Omgeving Lieren, Beekbergen,
Apeldoorn. Geschikt voor
6 personen. Bel gerust voor info
naar tel. 055-5062744.

Dorst
BEGRAFENISVERZORGING

Molenpad 4
4696 BP Stavenisse
Telefoon: 0166 - 69 74 38
Mobiel : 06 -10 64 28 07
www.dorstbegrafeniszorg.nl

Wij verzorgen alléén begrafenissen

Tegels... als geen ander

Ook bij Kroon
TEGELOUTLET
veel keuze, vanaf
€ 3,95 / m²

Vloertegels en wandtegels
Meer dan duizend soorten
Vakkundig advies en gelegd
Vloerverwarming
Altijd scherpe prijzen

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

HARKES *Persoonlijke zorg voor uw begrafenis*
Begravenissen

Telefoon (0172) 21 21 22

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

*Wij verzorgen alleen begrafenis
 Dag en nacht bereikbaar – overal te ontbieden*

begrafenisverzorging
Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken.
 Wij verzorgen alleen begrafenis.

Dag en nacht bereikbaar.

 P.N. den Hollander
 T. den Hollander
 Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

OPRUIMING

Opruiming met kortingen van **10 TOT 70%**

BOEDER HERENMODE

- ambtskleding
- businesskostuums
- trouwkostuums
- gelegenheidskleding
- rouwkleding
- koorkleding
- verhuur jacquets

Plein 1940 173 | Scherpenzeel
 Telefoon (033) 277 01 72
 www.boederherenmode.nl

 Agathos

- Nette hulp bij het huishouden voor vader?
- Beter omgaan met uw zoon met autisme?
- Weer een gezellige gezinsmaaltijd?
- Hulp bij het douchen voor uw moeder door een bekwame verzorgende?
- Mantelzorgondersteuning?

Agathos is een reformatorische organisatie en biedt zorg en hulp aan iedereen die dat nodig heeft.

(010) 26 40 777
 www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos is onderdeel van Lelie zorggroep (leliezorggroep.nl).

Voor een zorgzame begeleiding

 KOSTER
 Begravenisonderneming

Barneveld,
 Scherpenzeel e.o.
 A. Koster
 Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
 3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
 033 277 0555

kina
 begravenisverzorging

D.W. Schipper **010-458 31 12**
 Capelle a/d IJssel

J. Kooijman **0182-58 39 32**
 Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

WELKOM op onze website!

Een belangrijke en overzichtelijke onderwijswebsite

www. **onderwijsisrael.nl**

boordevol bruikbare informatie!

Voor leerling én leerkracht

Je raakt nooit uitgeleerd over Israël!

Postbus 400, 3440 AK Woerden
 Tel.: 0348 489 929
 E-mail: info@boardforisrael.nl

Verrassend Texel

v.a. **€ 649,-** Maandje d'r uit...

ZOEK EN BOEK VIA WWW.DEVERRASSING.NL
 OF NEEM CONTACT OP MET: 0222 31 89 06

Tegendraads bij **tegenwind**

NIEUW verschenen

De plaats van de kerk in een seculiere samenleving
 Serie: WeerWoord, deel 4

Ds. W. Silfhout

Tegendraads bij tegenwind wil de bezinning in eigen kring over de plaats van de kerk in de huidige samenleving aanmoedigen. Dit boek dient ook om naar de wereld toe duidelijk te maken wat de kerk is en wat de eigen plaats van de kerk is en moet zijn.

9,95

Ook verkrijgbaar als e-book voor € 7,50

Nu in de boekhandel of op www.debanier.nl

HOEVEEL voorgangers helpt u?

Met **€10,-** helpt u één voorganger aan de verklaring van Matthew Henry van de vier evangeliën. Hoeveel voorgangers helpt u?

Stort uw gift op:
 3473.76.029 t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen o.v.v. 'Matthew Henry'.

 HUDSON TAYLOR
 Stichting Bijbelse Hulpverlening China
 WWW.HUDSONTAYLOR.NL

Onderwijs | Lectuur | Toerusting | Diaconaat